GEMEENTE waadhoeke

Notitie beleidsopties voor waardevolle bomen en landschapselementen

26 oktober 2023

BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

Inhoud

1. Inleiding 3

2. Achtergrond 4

Waardevolle bomen

3. Beleidsopties waardevolle bomen 7

3.1 BELEIDSOPTIES 7

3.2 EFFECTEN 7

3.2.1 Vergunningplicht 7

Landschapselementen

4. Beplantingen op erven rond (woon)boerderijen (erfbeplanting) 11

4.1 BELEIDSOPTIES 11

4.2 EFFECTEN 12

5. Wegbeplantingen 15

5.1 VERSCHILLENDE BEVOEGDHEDEN 15

5.2 BELEIDSOPTIES 15

5.2.1 Waardevolle wegbeplanting vallende onder de rijksregels 15

5.2.2 Waardevolle wegbeplanting die niet valt onder de rijksregels 16

5.3 EFFECTEN 16

6. Beplantingen State- en Stinzenterreinen, en rond kerken 19

6.1 VERSCHILLENDE TYPEN TERREINEN 19

6.2 BELEIDSOPTIES 19

6.3 EFFECTEN 20

7. Beleidsopties voor bosjes 23

7.1 VERSCHILLENDE BEVOEGDHEDEN 23

7.2 BELEIDSOPTIES 23

7.3 EFFECTEN 24

8. Gardenierslandschap 26

1. Inleiding

In de periode tussen mei 2022 en juli 2023 inventariseerden BügelHajema Adviseurs en Heldergroen Advies in opdracht van de gemeente Waadhoeke de waardevolle bomen en landschapselementen op haar grondgebied. Nu de inventarisatie is afgerond is het een logische vervolgstap om na te denken over de manier waarop de gemeente met deze inventarisatie wil gaan werken. De voorliggende notitie geeft aan welke mogelijkheden hiervoor zijn. We geven verschillende opties aan om het behoud en de versterking van waardevolle opgaande beplantingen te borgen en/of te stimuleren. De notitie heeft het doel om de gemeente te helpen bij de afweging van deze opties. En daarop volgend dient de notitie als hulp voor het kernteam en de gemeenteraad om uit deze beleidsopties te kiezen.

We maken bij de beleidsopties een hoofdonderscheid tussen regelgeving en stimulering. Bij regelgeving gaat het veelal om een vergunningplicht. Bij stimulering kan het bijvoorbeeld gaan over het geven van goede voorbeelden, het helpen bij planvorming, het adviseren over onderhoud of het subsidiëren van een deel van aanleg- of onderhoudskosten.

We behandelen eerst de beleidsopties voor bomen. Daarna gaan we in op de landschapselementen. De verschillende landschapselementen worden één voor één besproken. Per onderdeel geven we een indicatie van de betekenis van dit onderdeel voor landschap en cultuurhistorie. Zo zijn erfbeplantingen bij (voormalige) boerenerven erg belangrijk voor landschap en cultuurhistorie. Ze vertellen iets over de manier waarop het gebied ontstaan is en zijn in grote aantallen aanwezig in het overigens open landschap. De landschapsbiografie van Waadhoeke spreekt dan ook van ‘groene eilanden in een weidse open omgeving’.

Naast een indicatie van de betekenis van bomen of landschapselementen geven we ook een globale indicatie voor de kosten en inzet die nodig is vanuit de gemeente. Daarbij laten we zien of het om eenmalige of structurele kosten en inzet gaat. Op deze manier brengen we zo breed mogelijk in beeld welk effect beleid kan hebben.

Waardevolle bomen lands de vaart in Achlum

2. Achtergrond

De aangenomen motie van 20 mei 2021 verzocht de gemeente om een inventarisatie te doen naar historische/beeldbepalende/monumentale/karakteristieke bomen en houtopstanden en de kap van bomen en landschapselementen onder de Wabo te laten vallen[1]. Uit de tekst van de motie en het daarop volgende besluit van de gemeenteraad op 29 maart 2022 blijkt dat het doel van de inventarisatie is om een objectief beeld te krijgen van dat wat waardevol is en daar vervolgens ook consequenties aan te verbinden. Daarbij is aangegeven dat eerst een inventarisatie plaats zal vinden, en dat de raad zich daarna uit kan spreken over de exacte manier waarop het beleid voor bomen en landschapselementen vorm krijgt.

De inventarisatie in 2022/2023 vond plaats met inbreng van verenigingen van plaatselijk belang, betrokken bewoners, organisaties en lokale experts. In de communicatie en participatie is het doel van de inventarisatie en de getrapte besluitvorming toegelicht.

De omschrijving van de inventarisatie, de gebruikte methode en de resultaten zijn vastgelegd in een openbaar toegankelijke website www.bomeninwaadhoeke.nl.

Waardevolle wegebeplanting it Bosk Bitgummole

[1] De Wabo is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht die tot 1 januari 2024 de omgevingsvergunningen regelt in de fysieke leefomgeving. Waar we al een tijd spreken van een omgevingsvergunning spraken we vroeger over verschillende vergunningen zoals een bouwvergunning of kapvergunning.

Afbeelding 2 weergave van communicatie en participatie

Augustus/september 2022

- Lancering projectwebsite, publicaties op social media en in de krant

September/oktober 2022

- Mailing met vraag naar input naar alle verenigingen voor plaatselijk belang, de Vrienden van Franeker en naar organisaties zoals de Provincie Fryslân en natuurbeherende instanties
- Nieuwsitem Omrop Fryslân over de inventarisatie op radio en televisie

Januari 2023

- Mailing met de vraag naar reflectie op de eerste ruwe inventarisatiegegevens naar alle verenigingen voor plaatselijk belang, de Vrienden van Franeker, organisaties en lokale experts
- Gelegenheid voor deze partijen om ofwel schriftelijk ofwel op een inloopavond vragen en opmerkingen over de ruwe inventarisatie te delen

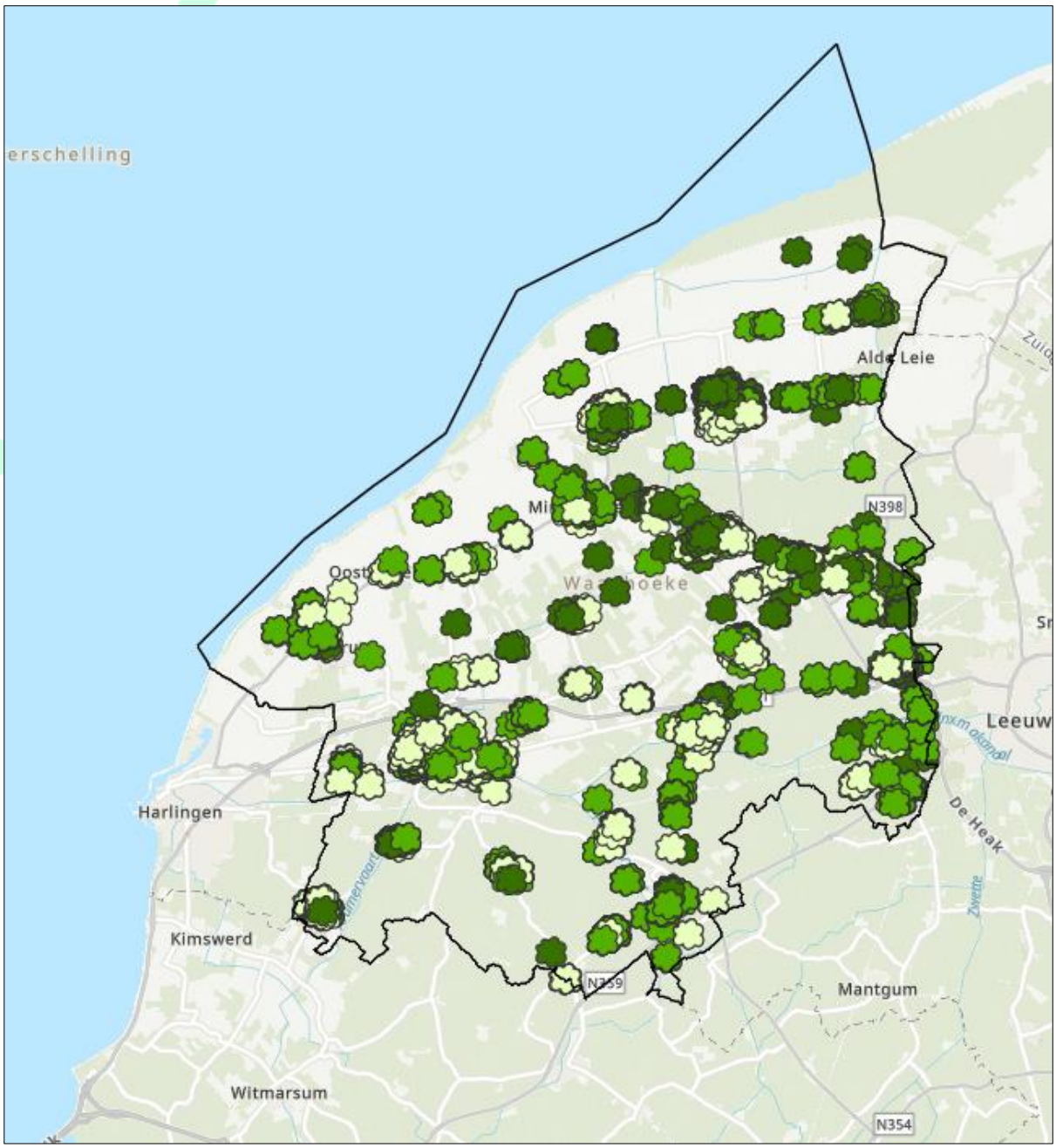
April/mei 2023

- Mailing naar alle verenigingen voor plaatselijk belang, de Vrienden van Franeker, organisaties en lokale experts over de presentatie van de uitkomsten van de inventarisatie op 10 mei en over de mogelijkheid voor reacties
- Uitzending Omrop Fryslân met Interview van de wethouder over de inventarisatie en de voorgenomen presentatie op 10 mei
- Open uitnodiging voor iedereen voor de presentatie op 10 mei, publicaties op social media en in de krant
- Mogelijkheid om schriftelijk te reageren

Juni/juli 2023

- Antwoordnota waarin is aangegeven wat wel en niet kon worden overgenomen is persoonlijk aan indieners van een vraag of suggestie toegezonden
- Presentatie eindversie inventarisatie aan gemeenteraad in een openbare voorlichtingsbijeenkomst

Waardevolle bomen

Waardebepaling bomen in 3 klassen

- kanshebber
- monumentaal
- waardevol

4.429 bomen geïnventariseerd, waaronder:

- 1.734 kanshebber
- 1.822 waardevol
- 873 monumentaal

3. Beleidsopties waardevolle bomen

3.1 BELEIDSOPTIES

Vergunningplicht

Het voor de hand liggende beleid voor de 2.695 waardevolle bomen is om een vergunningplicht op te leggen voor het vellen van bomen die in de inventarisatie als waardevol of monumentaal zijn aangemerkt. Als een boom waardevol of monumentaal is wordt deze vergunning alleen verleend als er een dwingende reden voor bestaat. Dit kan bijvoorbeeld veiligheid zijn; de boom is aantoonbaar gevaarlijk wat niet met snoei en/of andere maatregelen kan worden opgelost. Een ander voorbeeld is een dwingend maatschappelijk, economisch of technisch belang dat voorgaat op het belang van de betrokken boom.

Het niet opnemen van een vergunningplicht past niet bij de ingestoken lijn voor de inventarisatie. Al in de motie van 20 mei 2021 is gesproken over juridische regelgeving. Er is bewust gekozen voor een systeem met kanshebbers en waardevolle bomen om datgene te beschermen dat er echt toe doet. Het zijn bomen die qua impact groot zijn en waarvan vervanging door een jonge nieuwe boom pas één of twee generaties verderop effect zal hebben.

Vooruitkijkend naar de instrumenten die de gemeente onder de Omgevingswet tot haar beschikking heeft is het passend om de vergunningplicht voor kap van waardevolle en monumentale bomen aan te kondigen in de gemeentelijke omgevingsvisie en op te nemen in het omgevingsplan. De gemeente heeft tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijk omgevingsplan om te zetten naar een nieuw omgevingsplan. Voor de tussentijd kan gebruik worden gemaakt van de kapverordening.

Stimuleren

Wil de gemeente het behoud van waardevolle en monumentale bomen ook stimuleren? Als die wens er is dan zijn er verschillende mogelijkheden. Een optie kan zijn om ondersteuning te bieden bij het behoud van deze waardevolle bomen. Dat kan bijvoorbeeld door een gratis boomcontrole in combinatie met hulp bij eventuele vervolgacties die uit deze controle voort kunnen komen. Arnhem is een gemeente die daarmee werkt. Een andere optie is om mensen ook waardevolle bomen aan te laten dragen. Of om bijvoorbeeld op de jaarlijkse Nationale Boomfeestdag een fietstocht langs de mooiste bomen van de gemeente te organiseren. Dit kan in afstemming met particuliere boomeigenaren die het leuk vinden om hieraan mee te doen.

3.2 EFFECTEN

3.2.1 Vergunningplicht

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Het effect voor de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving is groot. Het gaat om zichtbare bomen die veelal het beeld van erf, straat, plein, park of landschap bepalen. Daarnaast zijn juist oudere bomen ook van groot belang voor schone lucht, bescherming tegen hitte en als foerageer-, nestel- of verblijfplaats voor vogels, insecten, vleermuizen en kleine zoogdieren.

Effect voor inzet

Informeren

Als een vergunningplicht van toepassing wordt moeten eigenaren worden geïnformeerd. De ervaring met het aanwijzen van monumenten wijst uit dat de meeste mensen trots zijn op hun waardevolle bezit. Een enkeling heeft mogelijk een belangrijke reden om bezwaar te maken. Hier moet naar gekeken worden. In een geval dat er dwingende redenen zijn om de boom van de lijst af te halen, kan daartoe besloten worden. In andere gevallen zal de boom op de lijst blijven staan.

Naast het informeren van individuele eigenaren moet ook in het algemeen bekend worden gemaakt dat er een vergunningplicht voor het vellen van waardevolle of monumentale bomen geldt. De bestaande projectwebsite en daarin opgenomen kaarten kunnen daarvoor gebruikt worden.

Bijhouden

De lijst met waardevolle bomen moet bijgehouden worden. Het is een keuze hoe dat gebeurt. Vanwege de opname van kanshebbers bij de inventarisatie ligt het voor de hand om tenminste binnen een periode van 10 jaar een herijking te doen. Maar beter is het om de lijst actueel te houden.

Afhandelen vergunningaanvragen

Als vergunningen worden aangevraagd, moeten deze door de ambtelijke organisatie worden afgehandeld. Het is mogelijk om voor de aanvraag kapvergunning een vragenboom te maken waardoor vergunningaanvragen digitaal kunnen worden verwerkt. Dit werkt als er sprake is van goed af te bakenen toetsingscriteria. Ook zal er een zekere mate van toezicht en handhaving nodig zijn.

Effect voor kosten

Wat tijd kost, kost ook geld**.** Daarom gaan we hier vooral in op kosten die niet eenmalig zijn maar steeds terugkeren. Dit geldt voor het bijhouden en actualiseren van de lijst met waardevolle bomen. Dit laatste moet ten minste om de 10 jaar gebeuren. Als de gemeente er voor kiest om ook inwoners bomen voor te laten dragen dan zal dat frequenter moeten, bijvoorbeeld eens in de twee of drie jaar. Voor het bijhouden van het kaartmateriaal zijn specialisten nodig die in het veld goed in kunnen schatten wat de leeftijd en gezondheidstoestand van een boom is en of deze bomen voldoen aan een van de vijf criteria om als “waardevol” aangemerkt te worden.
Ook de aanvraag van vergunningen en de verlening of weigering daarvan kost tijd en geld. Echter dit kan afgedekt worden vanuit de leges die worden gevraagd.

Stimuleren

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

De genoemde stimulerende opties zullen in beperkte mate invloed hebben op ’t behoud van waardevolle bomen. Er is een goede inventarisatie geweest naar zowel waardevolle bomen als kanshebbers, het is dus de vraag of er nog veel nieuwe bomen worden ontdekt die over het hoofd zijn gezien. Een gratis boomcontrole zal mogelijk helpen om die bomen die waardevol zijn ook zo lang mogelijk te behouden. Dit werkt zolang eigenaren zich hiervoor aanmelden en het uit de controle voortkomende noodzakelijke onderhoud oppakken en bekostigen. De Nationale Boomfeestdag benutten waarbij de waardevolle en monumentale bomen aandacht krijgen is wellicht een leuke en

positieve manier om bomen en hun trotse eigenaren in het zonnetje te zetten. Er kan voor gekozen worden om dit jaarlijks te doen of één keer aan de start om aandacht te vragen voor het nieuwe beleid.

Effect voor inzet

Als er voor gekozen wordt om ook inwoners waardevolle bomen te laten aandragen levert dat een frequentere noodzaak om een na-inventarisatie en aanpassing van de data te doen. Dit zou in dat geval bijvoorbeeld een keer in de drie jaar kunnen zijn. Gratis boomcontroles zullen door boomspecialisten worden gedaan. Bij de gemeente Arnhem die dit aanbiedt aan eigenaren van monumentale bomen is dit een jaarlijkse controle. Het organiseren van een bomenevenement vraagt een kortdurende inzet. Indien gekozen wordt voor een eenmalig evenement is de inzet beperkt. Bij een jaarlijks terugkerend evenement is deze vanzelfsprekend wat groter.

Effect voor kosten

De hogere frequentie van herijking levert hogere kosten op. Dit geldt ook voor de gratis boomcontroles. Ook het bomenevenement zal enige naar verwachting overzienbare kosten met zich meebrengen.

SAMENVATTING BELEIDSOPTIES

Minimaal

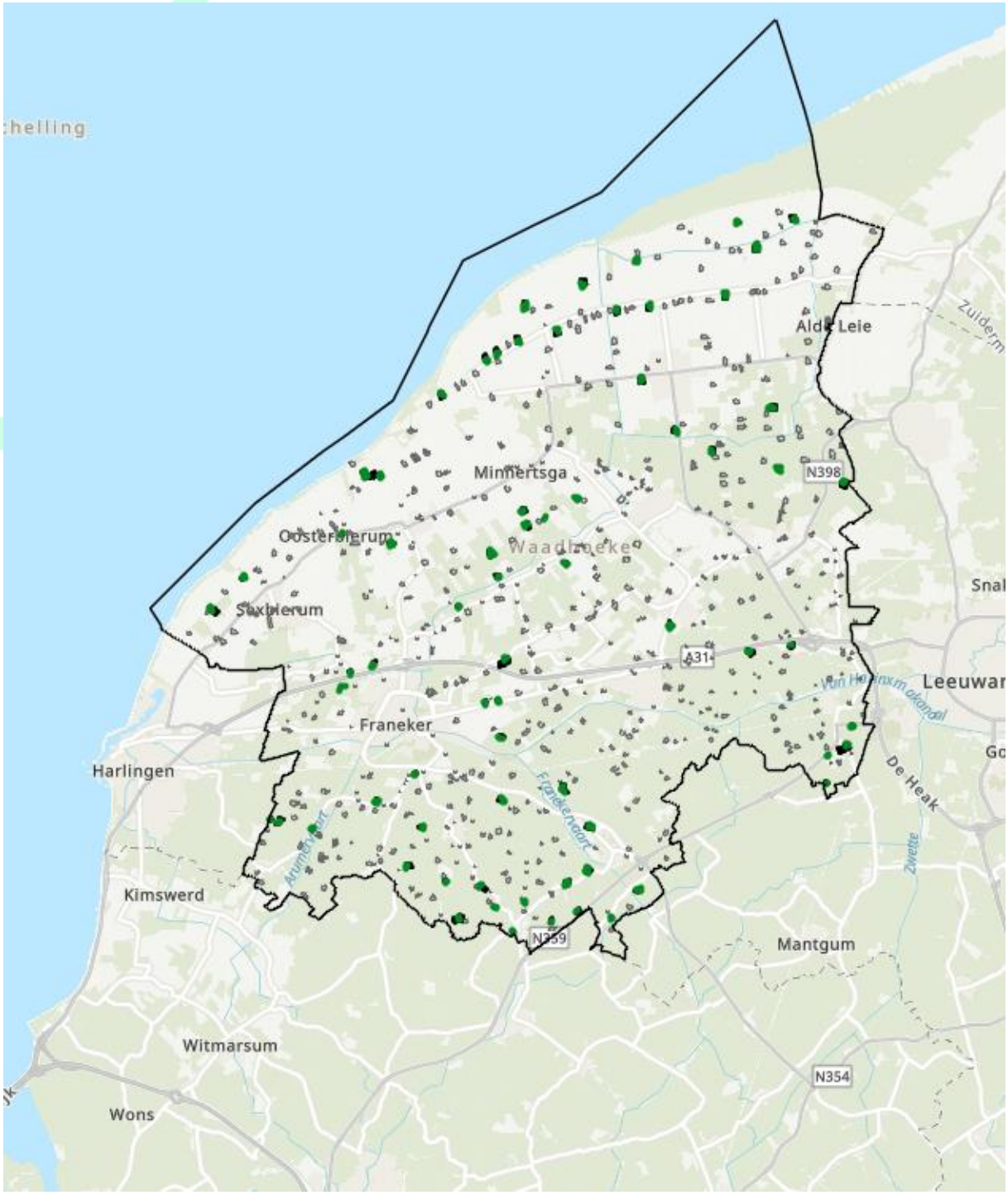
Vergunningplicht vellen van waardevolle en monumentale bomen. Dit betekent op korte termijn een kapverordening en op de langere termijn een regeling in het omgevingsplan.

Naar keuze

Vergunningplicht met stimulerende maatregelen, keuze of combinatie van:

1. Inwoners kunnen waardevolle bomen aandragen, deze worden beoordeeld en afhankelijk van de beoordeling toegevoegd;
2. Eigenaren van een waardevolle of monumentale boom kunnen een gratis boomcontrole aanvragen;
3. Jaarlijks organiseren van een bomenevenement;
4. Eenmalig organiseren van een bomenevenement, als introductie van het nieuwe beleid.

Landschapselementen

Uitkomsten (woon-)boerderij-erven
- Ruim 700 (woon-)boerderij-erven
- 70 erfbeplantingen die waardevol zijn

4. Beplantingen op erven rond (woon)boerderijen (erfbeplanting)

De boerderijerven in Waadhoeke liggen als eilandjes in het overigens open landschap. Het zijn dynamische plekken. Plekken waarop meestal een agrarisch bedrijf wordt uitgeoefend waarin ondernemers hun werk doen en hun keuzes maken. Bij die keuzes spelen ze zo goed mogelijk in op dat wat er in de wereld gaande is.

Bij de inventarisatie van de opgaande beplantingen rond boerderijerven zagen we hoe veel er in het verleden veranderd is en om welke redenen. Ook in onze tijd bestaan er weer aanleidingen voor (agrarische) bedrijven om hun bedrijfsvoering aan te passen, aan te vullen met nevenactiviteiten en/of hun erf op een andere manier in te richten. Die dynamiek moet niet door te starre regelgeving worden geblokkeerd. Veranderingen op het erf moeten mogelijk zijn, mits de erfinrichting als deze als waardevol is aangemerkt, een waardevol karakter houdt; in zijn huidige vorm of in een andere vorm die minimaal gelijkwaardig is. Bij veranderingen op erven die niet of schaars beplant zijn benutten we veelal dit moment om het erf te versterken. In het navolgende is dit uitgewerkt in beleidsopties.

4.1 BELEIDSOPTIES

Naar een vergunningplicht in het omgevingsplan

Erfeigenaren die hun erf stevig hebben beplant en hier al jaren voor hebben gezorgd krijgen een vergelijkbare flexibiliteit als eigenaren die geen of schaarse beplanting op hun erf hebben staan. In de inventarisatie zijn erven van boerderijen waarbij redelijk stevige beplanting aanwezig is, als waardevol aangemerkt. Opgenomen zijn de erven die aan tenminste twee zijden van de (oorspronkelijke) bebouwing voor tenminste 70% zijn beplant.

Bij veranderingen op het erf waarbij beplanting wordt geveld wordt gekeken naar de toekomstige inrichting van het erf. Als deze inrichting op een andere vergelijkbare of zelfs betere manier invulling geeft aan het meervoudige erf[2], dan kan mee worden gegaan in het verzoek om te kappen. Het meervoudige erf is bij de inventarisatie omschreven als een ideaalbeeld waarin niet alleen wordt gekeken naar productie maar ook naar woongenot, dierenwelzijn, landschapsschoon, beschutting, waterberging, natuur en duurzame opwek van energie.

Op deze manier wordt vastgehouden aan het doel “zoveel mogelijk betekenisvolle erven”, en wordt tevens flexibiliteit geboden voor een andere inrichting.

Vooruitkijkend naar de instrumenten die de gemeente onder de Omgevingswet tot haar beschikking heeft is het passend om deze beleidslijn te omschrijven in de gemeentelijke omgevingsvisie. De uitwerking daarvan kan dan te zijner tijd plaatsvinden in het op te stellen gemeentelijke omgevingsplan. Een voor hand liggende vorm is het opnemen van een vergunningplicht voor het kappen van opgaande beplantingen op boerderijerven.

[2] Zie www.bomeninwaadhoeke.nl/wat-zijn-kenmerkende-landschapselementen/eigenschappen-erfbeplanting

Naar een verplicht erfinrichtingsplan bij veranderingen van het erf

Naast de vergunningplicht voor het kappen van opgaande beplanting op boerderijerven is het logisch om de bestaande gedragslijn, dat bij structurele veranderingen op boerderijerven een erfinrichtingsplan wordt gevraagd, voort te zetten. Het opstellen van een erfinrichtingsplan wordt al vaak gedaan. Als een initiatief voor een boerderijerf niet in het bestemmingsplan past, is er ook vanwege de provinciale regelgeving een erfinrichtingsplan noodzakelijk. De regelgeving hierover in de bestaande bestemmingsplannen van Waadhoeke is echter niet eenduidig. Voor het op te stellen omgevingsplan is het wenselijk om dat op één manier te regelen voor het gehele gemeentelijke grondgebied.

Het is raadzaam om in de omgevingsvisie op te nemen dat bij structurele veranderingen op boerderijerven een erfinrichtingsplan wordt gevraagd. Bij het op te stellen omgevingsplan wordt vervolgens gezorgd dat de regels hierover voor het gehele gemeentelijke grondgebied gelijkluidende worden.

Stimuleren

Juist omdat er in Waadhoeke nog veel schaars beplante boerderijerven zijn, is het stimuleren van de beplanting van erven een interessante optie. Bij stimulering kan gedacht worden aan het helpen bij de planvorming. Dit kan door vooraf voorbeelden te geven van de manier waarop erven met een verschillende opzet kunnen worden ingericht. De voorbeelden kunnen opgenomen worden in een handboek. Hulp bij planvorming kan ook door een ontwerpgesprek met eigenaren van een erf die hun erf willen beplanten. Dit wordt in Fryslân al gedaan door Hûs en Hiem en de provincie Fryslân als het om grotere verandering op een erf in het buitengebied gaat (Nije Pleatsmethode). Een andere vorm van stimuleren is het financieel ondersteunen van de aanschaf van beplantingsmateriaal. De gemeente Ermelo zet deze vorm van stimulering in met het oog op verbetering van landschap, natuur en cultuurhistorie in het buitengebied.

4.2 EFFECTEN

Vergunningplicht en plicht om een erfinrichtingsplan op te stellen

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Boerderijerven zijn kenmerkend voor het landelijke gebied van Waadhoeke. En dit geldt zeker ook voor de opgaande beplanting die de boerderijen flankeren. In de inventarisatie is gekeken waar deze erven stevig zijn. Aan de hand van het criterium tenminste 70% beplant aan twee zijden van ofwel het oude of het gehele erf, bleek dat om 10% van de erven te gaan. Stevige en daardoor waardevolle erfbeplantingen zijn best schaars geworden. Des te belangrijker het is om die waardevolle erven in ere te houden. De vergunningplicht en plicht om een erfinrichtingsplan op te stellen gaan daar zeker bij helpen. Het erfinrichtingsplan draagt zowel bij aan verbetering van niet of schaars beplante erven als aan behoud of versterking van robuust beplante erven.

Effect voor inzet

Informeren

Al bij het opstellen en bekendmaken van de omgevingsvisie worden inwoners geïnformeerd over het doel van de gemeente; zoveel mogelijk betekenisvolle erven in het buitengebied. Daar waar initiatieven niet in het tijdelijke omgevingsplan passen[3], worden initiatieven aan de hand van de uitgangspunten van de omgevingsvisie afgewogen.

Als te zijner tijd in het omgevingsplan een algehele vergunningplicht van toepassing wordt moeten eigenaren worden geïnformeerd. Net als bij de bomen kunnen eigenaren daarop reageren en is een reactienota noodzakelijk.

Naast het informeren van individuele eigenaren moet ook in het algemeen bekend worden gemaakt dat er een vergunningplicht voor het vellen van erfbeplantingen is. Ook voor dit onderdeel kunnen de bestaande projectwebsite en kaarten gebruikt worden.

Bijhouden

De kaart met waardevolle erfbeplantingen moet bijgehouden worden. Dit kan gebeuren door die erven waar een erfinrichtingsplan voor is opgesteld en is uitgevoerd op te nemen als nieuwe waardevolle erven. Als de gemeente kiest voor stimulerend beleid waarbij een bijdrage wordt geleverd voor het realiseren van erfbeplantingen kunnen ook deze erven toegevoegd worden.

Afhandelen vergunningaanvragen

Als vergunningen worden aangevraagd, moeten deze door de ambtelijke organisatie worden afgehandeld. Ook zal er een zekere mate van toezicht en handhaving nodig zijn.

Effect voor kosten

Wat tijd kost, kost ook geld**.** Daarom gaan we hier vooral in op kosten die niet eenmalig zijn maar steeds terugkeren. Dit geldt voor het bijhouden van de lijst met waardevolle erfbeplantingen. Dit moet gebeuren aan de hand van de erven die met behulp van subsidie of vanwege structurele veranderingen zijn beplant. Het is lastig in te schatten hoeveel gevallen dit per jaar zullen zijn.

Ook de aanvraag van vergunningen en de verlening of weigering daarvan kost tijd en geld. Dit zal in het algemeen afgedekt worden vanuit de leges.

Stimuleren

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Er is door het grote aantal boerderijerven die nog maar schaars zijn beplant nog een hoop landschapswinst te behalen. Stimulering kan daarbij helpen. Het mooiste is om zowel een handboek te maken als om enige bijdrage in het beplantingsmateriaal beschikbaar te stellen. In die combinatie enthousiasmeer je bezitters van een erf het meest en heb je tegelijkertijd invloed op de manier waarop mensen hun erf gaan beplanten en als de gemeente dat wil ook op de plantmaterialen die worden gekozen. Er kunnen bijvoorbeeld beplantingslijsten worden opgesteld met bij de omgeving en bodem

[3] Onder de Omgevingswet heten dit Buitenplanse Omgevingsplan Activiteiten, afgekort als BOPA

passende soorten. Ook kunnen er eisen worden gesteld aan de afmetingen van het plantmateriaal. Bij beplantingslijsten moet overigens wel rekening worden gehouden met de effecten van de klimaatverandering.

Effect voor inzet

Hulp bij planvorming

Als gekozen wordt voor het stimuleren van erfbeplantingen middels een handboek dan moet een dergelijk document of website opgesteld worden. De gemeente kan dit zelf opstellen of uitbesteden. In beide gevallen is er ambtelijke inzet nodig. De uitbreiding van de toepassing van ontwerpgesprekken met initiatiefnemers (bovenop die gevallen waarin al een Nije Pleatssessie wordt doorlopen) zullen het meest bewerkelijk zijn voor de gemeentelijke organisatie. Dit omdat het maatwerk is en terugkerend om inzet vraagt.

Geldelijke ondersteuning

Ook als er gekozen wordt voor geldelijke ondersteuning zal er administratief werk zijn om aanvragen af te handelen. Mogelijk zal de gemeente ook een bepaalde vorm van controle willen uitvoeren om na te gaan of subsidies goed worden gebruikt en beplanting na aanleg behouden blijft. Erven die worden beplant conform de randvoorwaarden voor een waardevol erf zouden aan de kaart met waardevolle beplantingen toegevoegd kunnen worden. Ook dat zal enige inzet van de gemeente vragen.

Effect voor kosten

Kijken we naar terugkerende kosten dan zijn deze aan de orde bij ontwerpgesprekken en bij het toekennen van geldelijke ondersteuning als boerderijerven worden beplant.

SAMENVATTING BELEIDSOPTIES

Minimaal

Het doel; zo veel mogelijk betekenisvolle erven in het buitengebied opnemen in de omgevingsvisie.
Met uiteindelijk:

- het opnemen van een algehele vergunningplicht voor het vellen van opgaande beplanting op boerderijerven in het omgevingsplan;
- eenduidig vastleggen van de verplichting om een erfinrichtingsplan op te stellen bij structurele veranderingen van een boerderijerf in het omgevingsplan.

Keuze

Combinatie met stimulerende maatregelen, keuze of combinatie van:

1. Opstellen van een handboek;
2. Houden van ontwerpgesprekken;
3. Toekennen van geldelijke ondersteuning beplantingsmateriaal.

5. Wegbeplantingen

5.1 VERSCHILLENDE BEVOEGDHEDEN

De inventarisatie heeft als waardevolle wegbeplanting aangemerkte beplantingen opgeleverd[4]. Deze wegbeplantingen liggen voor een groot deel, maar niet uitsluitend, in het buitengebied. Nu is het zo dat buiten bebouwde kom Wet natuurbescherming[5] rijksregels bestaan voor het vellen van bomen. Deze bebouwde kom komt globaal overeen met de overgang tussen bestaande bebouwd gebied en het buitengebied. De rijksregels worden uitgevoerd door de provincie Fryslân. Wil je in het buitengebied bomen kappen dan moet je een kapmelding doen of een ontheffing aanvragen. De provincie kan naar aanleiding hiervan een kapverbod opleggen. De rijksregels en provinciale toepassing daarvan gelden niet voor rijbeplantingen van minder dan 20 bomen. Ook gelden deze regels niet voor houtopstanden van wilg of populier[6]. Daar waar rijksregels gelden is het niet mogelijk om uit hetzelfde oogmerk ook op gemeentelijk niveau regels te stellen. Onder de Omgevingswet zijn de rijksregels opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Als oogmerk voor de rijksregels op het vlak van het vellen van houtopstanden noemt het Rijk natuurbescherming, de instandhouding van het bosareaal in Nederland en het beschermen van landschappelijke waarden[7].

Voor een groot deel zijn de waardevolle wegbeplantingen gelegen op gronden van de gemeente en voor een deel ook op gronden in eigendom van de provincie. In de navolgende beleidsopties is onderscheid gemaakt tussen de wegbeplantingen die vallen onder de rijksregels en de wegbeplantingen die daar niet onder vallen. Enkele voorbeelden van dit laatste zijn wegbeplantingen in Achlum (gelegen in het dorp ten zuiden van de kerk) en Slappeterp (in en aan de randen van het dorp staan abelen, dit is een populiersoort).

5.2 BELEIDSOPTIES

5.2.1 Waardevolle wegbeplanting vallende onder de rijksregels

Vergunningverlening

Een voor de hand liggende beleidsoptie voor het behoud van waardevolle wegbeplanting is om een vergunningplicht op te leggen. Dit op een gelijke manier zoals we dat ook bij waardevolle bomen op particulier terrein een voor de hand liggende optie vinden. Echter in dit geval ligt de bevoegdheid hiervoor bij de provincie. Nu we met deze inventarisatie, die met objectieve criteria en participatie tot stand is gekomen, waardevolle wegbeplanting hebben aangewezen is het logisch dit als basis voor vergunningverlening te hanteren. De gemeente kan daarbij de inventarisatie aanbieden aan de provincie en verzoeken om bij de afweging van verzoeken om te kappen de inventarisatie te betrekken.

[4] Zie https://storymaps.arcgis.com/stories/acd26be84bd14eb099e63754797816f2

[5] Voorheen bebouwde kom Boswet, thans bebouwde kom Wet natuurbescherming, onder de Omgevingswet bebouwingscontour houtkap

[6] Zie bijlage 1 voor de volledige tekst over de uitzonderingen die niet onder de rijksregels van het BAL vallen

[7] Stb. 2021, nr. 22, p. 341

Onderhoud en instandhouding

Daarnaast kan de gemeente in haar omgevingsvisie aangeven dat haar beleid en onderhoud gericht is op het behouden van de betrokken wegbeplantingen. Mocht er om welke reden dan ook toch houtopstanden verdwijnen, bijvoorbeeld door storm of ziekte, dan wil de gemeente de wegbeplanting op de aangegeven lijnen herstellen.

5.2.2 Waardevolle wegbeplanting die niet valt onder de rijksregels

Vergunningverlening

Voor die waardevolle wegbeplanting die niet onder de rijksregels valt, kan de gemeente een vergunningplicht voor de kap van deze beplanting opnemen in haar omgevingsplan. In Achlum geldt al een dergelijke vergunningplicht via het huidige bestemmingsplan vanwege de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht. Maar dat geldt niet voor een aantal andere wegbeplantingen in dorpen als Tzum, Slappeterp en St.Jacobiparochie.

Onderhoud en instandhouding

Voor onderhoud en instandhouding kan dezelfde lijn worden gevolgd als bij de houtopstanden die onder de rijksregeling vallen.

5.3 EFFECTEN

Vergunningplicht

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Het gaat in veel gevallen om beplanting die in eigendom is van de gemeente en in enkele gevallen de provincie. Het is daarmee een verplichting die de gemeente/provincie zichzelf oplegt. Omdat behoud van landschappelijke waarden voor beide overheden belangrijk is, zal dit niet veel extra's opleveren. Aan de andere kant is het wel zo dat de overheden hiermee laten zien dat ze op een open manier werken en zichzelf even grote procedurele stappen opleggen als de particulier. Dit schept een gevoel van gelijkheid en vertrouwen en houdt de overheden ook scherp. Dit omdat derden op de vergunningaanvraag en de onderbouwing daarvan kunnen reageren.

Effect voor inzet

Het introduceren van een vergunningplicht zal een beperkte extra belasting opleveren. Feitelijk bestaat deze verplichting al voor de beplantingen die vallen onder de rijksregeling of die via een bestemmingsplan voor een beschermd dorpsgezicht al een vergunningplicht kennen. Er zijn maar enkele gevallen die daar niet onder vallen.

Effect voor kosten

Het introduceren van een vergunningplicht buiten de gevallen die al onder de rijksregeling vallen zal ook slechts een beperkte extra belasting opleveren in de zin van kosten. Ook in dit geval is het nodig mensen te informeren over het vergunningstelsel. Dit kan in één keer gebeuren met de berichtgeving die voor waardevolle bomen en landschapselementen op particuliere terreinen wordt opgesteld.

Onderhoud en instandhouding

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Onderhoud en instandhouding door goede zorg voor deze wegbeplanting is onmisbaar om de ruimtelijke kwaliteit in stand te houden. Het belang hiervan is groot.

Effect voor inzet

Qua inzet is er geen verschil met de huidige inspanningen die de gemeente verricht om haar bomenbestand overeind te houden. Via beheerplannen wordt hier al veel aandacht aan besteed.

Effect voor kosten

Ook qua kosten wordt om bovengenoemde reden geen verandering verwacht anders dan de autonome toename van kosten ten gevolge van inflatie.

BELEIDSOPTIES WEGBEPLANTING SAMENGEVAT

Minimaal

Vergunningplichten behouden die er nu al zijn.

Instellen van een vergunningplicht voor waardevolle wegbeplanting die niet onder de rijksregeling valt.

Voortzetten van huidig onderhoud en instandhouding eigen boombezit gemeente.

Keuze

Verzoek aan de provincie om vergunningverlening in te zetten met als toetssteen voor het landschap de inventarisatie waardevolle wegbeplanting.

Windgevormde bomen Hoarnedyk

6. Beplantingen State- en Stinzenterreinen, en rond kerken

6.1 VERSCHILLENDE TYPEN TERREINEN

State- en stinzenterreinen komen veel voor in Waadhoeke. Maar in veel verschillende vormen:

1. Er zijn bebouwde staten/buitenplaatsen zoals Martenastate en Schatzenburg waarin plek, gebouw inrichting en omplanting samen een cultuurhistorische waarde hebben.
2. Er zijn deels bebouwde/deels vernieuwde staten zoals Liauckemastate met een omplanting.
3. Er zijn onbebouwde stateterreinen met randbeplanting.
4. Er zijn onbebouwde stateterreinen zonder of met dermate schaarse beplanting dat ze alleen aan de vorm van het perceel en kleine hoogteverschillen herkenbaar zijn.

Voor de inventarisatie van landschapselementen keken we naar alle terreinen die tenminste aan twee of drie zijden beplant waren. In die gevallen wordt de plek van de state of stins duidelijk gemarkeerd. En krijgt deze ruimtelijke betekenis in het landschap. Ook als er geen bebouwing meer aanwezig is. Deze state- en stinzenterreinen zijn in de inventarisatie opgenomen.
De (deels) bebouwde staten/buitenplaatsen zijn vaak al bestemd of aangewezen als rijksbeschermde groenaanleg. Het Poptaslot met de daaromheen gelegen tuin behoort tot het beschermde dorpsgezicht van Marsum. In het bestemmingsplan is dit onder meer verwerkt in een vergunningplicht voor het kappen en rooien van boom-, haag- en struikbeplanting. Schatzenburg is aangemerkt als rijksbeschermde groenaanleg. Dit geldt ook voor de binnen Dronrijp gelegen Osinga state en voor Liauckemastate. Er zijn een aantal (voormalige) state-/stinzenterreinen in het buitengebied die functioneren als agrarische bedrijf of woonboerderij en volledig vergelijkbaar zijn met de boerderijerven. Een voorbeeld hiervan is Camstrastate bij Firdgum. Omringende beplanting heeft hier een extra betekenis uit het oogpunt van cultuurhistorie.
Omdat bovengenoemde terreinen al beschermd zijn of op dezelfde wijze kunnen worden behandeld als de waardevolle boerderijerven gaan we hierna specifiek in op het beleid voor de niet bebouwde state- en stinzenterreinen. Daarnaast gaan we in op waardevolle beplantingen rond kerken.

6.2 BELEIDSOPTIES

Onbebouwde state- en stinzenterreinen

De state- en stinzenterreinen die onbebouwd zijn maar wel voor een groot deel omplant (zoals hiervoor genoemd onder 3) zijn een categorie apart. Voorbeelden zijn het ten westen van Minnertsga gelegen voormalige stateterrein Tsjassinga, het ten westen van Bitgum gelegen Doniastate en het ten westen van Wier gelegen Lautastate. Deze categorie terreinen ligt in het buitengebied en valt in het algemeen onder de rijksregels. Ook zijn oprijlanen van voormalige state- en stinzenterreinen opgenomen als deze nog volledig in tact waren. Voor zover er randbeplantingen of oprijlanen zijn die kunnen worden aangemerkt als wegbeplanting of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilg of populier, gelden de rijksregels niet.

Vergunningplicht beplanting rond onbebouwde state- en stinzenterreinen/oprijlanen

Het ligt voor de hand om die beplanting die als betekenisvol is opgenomen in de inventarisatie te voorzien van een vergunningplicht voor het verwijderen van opgaande beplanting voor zover deze niet al bestaat vanwege de rijksregels die gelden in het buitengebied. De gemeente kan daarbij de

inventarisatie aanbieden aan de provincie en verzoeken om bij de afweging van verzoeken om te kappen, de inventarisatie te betrekken.

Stimulering beplanting rond state- en stinzenterreinen

Er zijn nog veel voormalige state- en stinzenterreinen die niet zijn beplant. De gemeente kan overwegen om omplanting te stimuleren. Het is een manier om de cultuurhistorisch belangrijke plekken in de gemeente te benadrukken. Dit kan bijvoorbeeld door een bijdrage te leveren voor het aan te schaffen plantmateriaal.

Ring van bomen rond een kerk

In de inventarisatie zijn ook enkele waardevolle omplantingen bij kerken opgenomen. Het betreft een geheel of gedeeltelijke omringing van een kerk met omplanting[8]. Deze kerkringen zijn gesitueerd binnen de bebouwde kom. Voorbeelden hiervan zijn Boksum, Blessum, Marsum, Sexbierum, Vrouwenparochie en Deinum.

Vergunningplicht beplanting rond kerken

De kerkring van bomen rond het kerkhof is een kenmerk dat veel voorkomt binnen en buiten de gemeente. Om deze karakteristiek behouden is een vergunningplicht op zijn plaats.

Stimulering behoud en versterking beplanting rond kerken

In veel situaties gaat het om oude beplanting. Die beplanting is deel van een samenhangend geheel. Dit geheel bestaat uit een kerkgebouw, omringende kerkhof en bomenring, zijnde het historische hart van een dorp of stad. Behoud is vaak belangrijk voor de gewenste beslotenheid rond de kerk en voor het silhouet van een dorp. De gemeente kan overwegen om als stimulering voor dat behoud ook voor deze bomen een gratis boomcontrole aan te bieden vergelijkbaar met die voor individuele waardevolle bomen.

6.3 EFFECTEN

Vergunningplicht onbebouwde state- en stinzenterreinen

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Als een vergunningplicht wordt geïntroduceerd voor de onbebouwde state- en stinzenterreinen met omplanting zal dit een gering effect hebben op het landschap. Dit omdat het slechts een aanvulling is op de rijksregels die al bestaan en er weinig terreinen zijn die niet onder de rijksregels vallen. Dit neemt niet weg dat deze terreinen dan in ieder geval niet vogelvrij zijn en er bij een vergunningaanvraag een afweging kan worden gemaakt van het belang van de aanvrager tegenover het maatschappelijke belang.

[8] Kerken met een enkele rij aan een zijde of individuele belangrijke bomen zijn opgenomen bij de waardevolle bomen.

Effect voor inzet

Het introduceren van een vergunningplicht zal een beperkte extra belasting opleveren in verhouding tot de inzet die gepleegd wordt bij de individuele bomen en boerderijerven.

Effect voor kosten

Het introduceren van een vergunningplicht buiten de gevallen die al onder de rijksregeling vallen zal ook slechts een beperkte extra belasting opleveren in de zin van kosten. Ook in dit geval is het nodig mensen te informeren over het vergunningstelsel. Dit kan in een keer gebeuren met de berichtgeving die voor waardevolle bomen en landschapselementen op particuliere terreinen wordt opgesteld.

Vergunningplicht ring van bomen rond een kerk

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

De vergunningplicht voor de omringende beplanting van kerken heeft een toegevoegde waarde. Deze vergunningplicht is op dit moment alleen in beschermde gezichten aan de orde en in een paar bestemmingsplannen voor dorpen. Er is geen consequente bescherming voor alle kerken met omplanting in bestemmingsplannen opgenomen. Het verlies van beplanting rond een kerk schaadt de ruimtelijke kwaliteit en doorbreekt de historische samenhang die bestaat tussen kerk, kerkhof, omplanting, dorp en dorpssilhouet.

Effect voor inzet

Het introduceren van een vergunningplicht zal een beperkte extra belasting opleveren in verhouding tot de inzet die gepleegd wordt bij de individuele bomen en boerderijerven.

Effect voor kosten

Het introduceren van een vergunningplicht buiten de gevallen die al onder de rijksregeling vallen zal ook slechts een beperkte extra belasting opleveren in de zin van kosten. Ook in dit geval is het nodig mensen te informeren over het vergunningstelsel. Dit kan in een keer gebeuren met de berichtgeving die voor waardevolle bomen en landschapselementen op particuliere terreinen wordt opgesteld.

Stimuleren beplanting rond onbebouwde state- en stinzenterreinen

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Als ervoor wordt gekozen om onbebouwde state- en stinzenterreinen te stimuleren, bijvoorbeeld door een bijdrage aan het aan te schaffen beplantingsmateriaal, dan zullen meer grondeigenaren hun gebied wellicht gaan omplanten. Daarmee worden deze historisch belangrijke plekken in het landschap gemarkeerd. Dit kan aantrekkelijk zijn. Er zijn in potentie veel van deze plekken. Als er veel beplanting komt kan dat in sommige gevallen misschien ook een andere kwaliteit van het landschap, nl. de openheid gaan schaden. Ook is het zo dat omplanting niet de enige manier is om een historische plek onder de aandacht te brengen. Dat kan bijvoorbeeld ook met informatie en/of door een rand van een perceel extensief te beheren en een bloemrijk kruidenmengsel in te zaaien.

Effect voor inzet

Als er gekozen wordt voor geldelijke ondersteuning zal er administratief werk zijn om aanvragen af te handelen. Mogelijk zal de gemeente ook een bepaalde vorm van controle willen uitvoeren om na te

gaan of subsidies goed worden gebruikt en beplanting na aanleg behouden blijft. Terreinen die worden beplant conform de randvoorwaarden voor een omplant state- of stinzenterrein zouden aan de kaart toegevoegd kunnen worden. Ook dit zal enige inzet van de gemeente vragen.

Effect voor kosten

De geldelijke ondersteuning zal terugkerende kosten met zich meebrengen omdat meerdere eigenaren deze kunnen aanvragen.

Stimuleren beplanting rond kerken

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Als er wordt gekozen voor ondersteuning van de omringende beplanting rond kerken door een gratis boomcontrole kan dit helpen om de vaak oude beplanting op dergelijke terreinen overeind te houden. In hoeverre eigenaren hier gebruik van zullen maken en vervolgens eventueel noodzakelijk onderhoud zullen plegen is moeilijk op voorhand te zeggen. Het effect is daarom onzeker.

Effect voor inzet

Gratis boomcontroles zullen door boomspecialisten worden gedaan. Bij de gemeente Arnhem die dit aanbiedt aan eigenaren van monumentale bomen is dit een jaarlijkse controle.

Effect voor kosten

De gratis boomcontroles zullen terugkerende kosten met zich meebrengen. Dit omdat controles om de zoveel tijd worden uitgevoerd en omdat meerdere eigenaren deze gratis controle kunnen aanvragen.

BELEIDSOPTIES BEPLANTINGEN STATE- EN STINZENTERREINEN, EN ROND KERKEN SAMENGEVAT

Minimaal

Vergunningplichten behouden die er nu al zijn.
Bebouwde state- en stinzenterreinen die te vergelijken zijn met boerderijerven gelijk stellen met de aanpak bij waardevolle boerenerven.
Vergunningplicht opnemen voor de beplante onbebouwde state- en stinzenterreinen en oprijlanen voor zover deze al niet in de rijksregels zijn opgenomen.
Vergunningplicht opnemen voor waardevolle omringende beplanting rond kerken.

Keuze

Een keuze uit of combinatie van de volgende punten:

1. Verzoek aan de provincie om vergunningverlening in te zetten met als toetssteen voor het landschap de inventarisatie waardevolle beplanting state- en stinzenterreinen en oprijlanen.
2. Stimulerende maatregelen voor oprichten van nieuwe randbeplanting van state- en stinzenterreinen door toekennen van geldelijke ondersteuning beplantingsmateriaal.
3. Stimulerende maatregelen voor behoud van omringende beplanting rond kerken door eigenaren een gratis boomcontrole aan te bieden.

7. Beleidsopties voor bosjes

7.1 VERSCHILLENDE BEVOEGDHEDEN

De inventarisatie heeft als betekenisvolle bosjes aangemerkte beplantingen opgeleverd[9]. Deze bosjes liggen voor een groot deel, maar niet uitsluitend, in het buitengebied. Nu is het zo dat buiten bebouwde kom Wet natuurbescherming[10] rijksregels bestaan voor het vellen van bomen. Deze bebouwde kom komt globaal overeen met de overgang tussen bestaande bebouwd gebied en het buitengebied. De rijksregels worden uitgevoerd door de provincie Fryslân. Wil je in het buitengebied bomen kappen dan moet je een kapmelding doen of een ontheffing aanvragen. De provincie kan naar aanleiding hiervan een kapverbod opleggen. De rijksregels en provinciale toepassing daarvan gelden niet voor bosjes kleiner dan 10 are (100 m2). Ook gelden deze regels niet voor houtopstanden van wilg, populier, els of es die bedoeld zijn voor productie van houtige biomassa van na januari 2013. Evenmin zijn de rijksregels van toepassing op vruchtbomen.
Daar waar rijksregels gelden is het niet mogelijk om uit hetzelfde oogmerk ook op gemeentelijk niveau regels te stellen. Onder de Omgevingswet zijn de rijksregels opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Als oogmerk voor de rijksregels op het vlak van het vellen van houtopstanden noemt het Rijk natuurbescherming, de instandhouding van het bosareaal in Nederland en het beschermen van landschappelijke waarden[11].
De bosjes die als betekenisvol zijn aangemerkt zijn vaak, maar niet altijd eigendom van instanties zoals Staatsbosbeheer. Er zijn ook enkele bosje in eigendom bij de gemeente. Er zijn 42 bosjes in beheer bij de gemeente. Het betreft de bosjes die eigendom van de gemeente zijn en een flink aantal bosjes waar natuurbeherende instanties eigenaar zijn en de gemeente de bosjes onder erfpacht heeft. In alle gevallen gaat het om beplantingen groter dan 10 are. Veel bosjes zijn in bestemmingsplannen voorzien van een bestemming ‘bos’ of ‘groen’. Door die bestemming zijn de gebruiksmogelijkheden van de gronden voor opgaande beplanting (bos) of als groengebied (groen) geborgd. In dit soort bestemmingen zijn veelal ook vergunningsverplichtingen opgenomen voor het verwijderen van bomen of houtgewas. Daarbij is bijvoorbeeld aangegeven dat een vergunning nodig is voor het verwijderen van bomen en/of houtgewas, voor zover de Boswet niet van toepassing is[12].
Bij de inventarisatie is overigens geconstateerd dat de bosjes van belang zijn voor het landschap. Echter er zijn veel bosjes die in kwaliteit nog kunnen verbeteren. Deze bosjes kennen dicht op elkaar staande bomen van één soort die sterk in de hoogte zijn gegroeid en dicht op elkaar staan. Aan beeldkwaliteit en biodiversiteit is bij dit soort bosjes nog veel winst te boeken.

7.2 BELEIDSOPTIES

Vergunningplicht waardevolle bosjes

De betrokken bosjes genieten ook de in de bestaande situaties al bescherming. Aandachtspunt is om bij de verwerking van de bestemmingsplannen tot het gemeentelijke omgevingsplan te komen tot een gelijkluidende regeling voor de waardevolle bosjes. Daarbij kan de vergunningplicht zo worden geformuleerd dat deze aanvullend is op de rijksregels. Gelijk aan de wegbeplanting kan daarbij aan de

[9] Zie https://storymaps.arcgis.com/stories/acd26be84bd14eb099e63754797816f2
[10] Voorheen bebouwde kom Boswet, thans bebouwde kom Wet natuurbescherming, onder de Omgevingswet bebouwingscontour houtkap
[11] Stb. 2021, nr. 22, p. 341
[12] Zie het bestemmingsplan buitengebied 2013 Franekeradeel

provincie worden gevraagd om de inventarisatie van betekenisvolle bosjes mee te nemen bij de afweging van kapmeldingen en ontheffingen/vergunningverlening.

Onderhoud, instandhouding en verbetering

Zoals hiervoor aangegeven zijn de betrokken bosjes van betekenis voor landschap en natuur en soms ook voor recreatie. In veel gevallen kan deze betekenis nog worden versterkt. De gemeente bereidt voor die bosjes die bij de gemeente in beheer zijn, al beheermaatregelen voor. In het gemeentelijke groenbeheerplan[13] is dit uitgewerkt.
In het groenbeheerplan krijgen de bosjes met staken die (erg) dicht op elkaar staan en stammen die hoog en dun zijn voorrang in de aanpak voor verbetering. De bosjes zijn bekeken op ontwikkelfase. Bijna alles bosjes bevinden zich in de stakenfase en bestaan uit één soort bomen. Daarbinnen is een prioritering aangegeven waarbij de plantdichtheid doorslaggevend is geweest voor de prioriteit. Bosjes met een hoge plantdichtheid in de stakenfase hebben prioriteit 1. Dit heeft geresulteerd in een lijst met bosjes dit binnen de looptijd van het beheerplan worden 'aangepakt' waarbij de ontwikkeling naar de eindfase en diversiteit centraal staan. Bosjes met prioriteit 2 en 3 komen na de looptijd van het nu vastgestelde beheerplan aan de beurt.
Als door een bosje een fiets- of wandelpad loopt dan strekt het beheer verder dan het beheer om een landschappelijk mooi en qua natuur rijk bos te ontwikkelen. In die gevallen moet ook gelet worden op de veiligheid. De bomen binnen de valafstand van pad worden daarom meegenomen in boomveiligheidscontroles (BVC).
De insteek van het groenbeheerplan sluit goed aan bij de uitkomsten van de inventarisatie. In aanvulling op de lijnen die uitgezet voor die bosjes die de gemeente beheert kan de gemeente in stimulerende zin nog iets betekenen voor bosjes in particulier eigendom. Te denken valt aan een deskundigenadvies aan eigenaren die hun bos met het oog op de landschaps- en natuurwaarde willen opwaarderen.

7.3 EFFECTEN

Vergunningplicht

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

Het gaat in vrijwel alle gevallen om bosjes die al in bestemmingsplannen zijn opgenomen. Tevens geldt voor vrijwel alle gevallen dat de regels van het Rijk ten aanzien van het vellen van houtopstanden gelden en/of dat er een vergunningplicht is op basis van het bestemmingsplan. Het effect van het eenduidig maken van regelgeving zal voor het landschap daarom weinig tot geen verschil maken. Dit dient vooral de eenduidigheid en begrijpelijkheid van de regeling voor inwoners en ondernemers. Ook dient dit het gemak voor degenen die aanvragen van vergunningen afhandelen.

Effect voor inzet

Het synchroniseren van de regelgeving zal nauwelijks belasting opleveren. Dit omdat hier bij het maken van het omgevingsplan toch naar gekeken moet worden.

[13] Beheerplan Openbaar Groen 2023-2026

Effect voor kosten

Ook levert de synchronisatie van regelgeving om de hiervoor genoemde reden geen extra kosten op. De informatieverstrekking over de synchronisatie kan in één keer gebeuren met de berichtgeving die voor waardevolle bomen en landschapselementen op particuliere terreinen wordt opgesteld.

Onderhoud, instandhouding en verbetering

Effect voor landschap/cultuurhistorie/ruimtelijk beeld

De gewenste maatregelen voor de bosjes in gemeentelijk beheer zijn al uitgezet. Als het daarnaast lukt om ook bosjes van particulieren meer gevarieerd te krijgen met betere mogelijkheden voor bomen om volwaardig uit te groeien is dit winst voor het ruimtelijk beeld. Dit naast de winst die de meer gevarieerde bosje opleveren op ecologisch en recreatief gebied. We beoordelen het effect van deze stimulerende maatregel toch als beperkt. Dit omdat de opwaardering niet alle particuliere bosjes zal betreffen en bosjes ook een minder groot aandeel in het landschap van Waadhoeke hebben dan boerenerven en wegbeplantingen.

Effect voor inzet

Mocht er een stimulerende maatregel komen voor het opwaarderen van particuliere bosjes dan levert dat voor de gemeente slechts een beperkte inspanning op. De maatregel moet bekend worden gemaakt en er moeten zekere handelingen worden verricht bij een aanvraag. Het aantal daarvan zal echter beperkt zijn.

Effect voor kosten

Als gekozen wordt voor ondersteuning door een deskundigen advies, dan zal dit advies moeten worden bekostigd.

BELEIDSOPTIES BOSJES SAMENGEVAT

Minimaal

Eenduidig vastleggen van regelgeving voor bosjes die niet onder de Rijksregels vallen

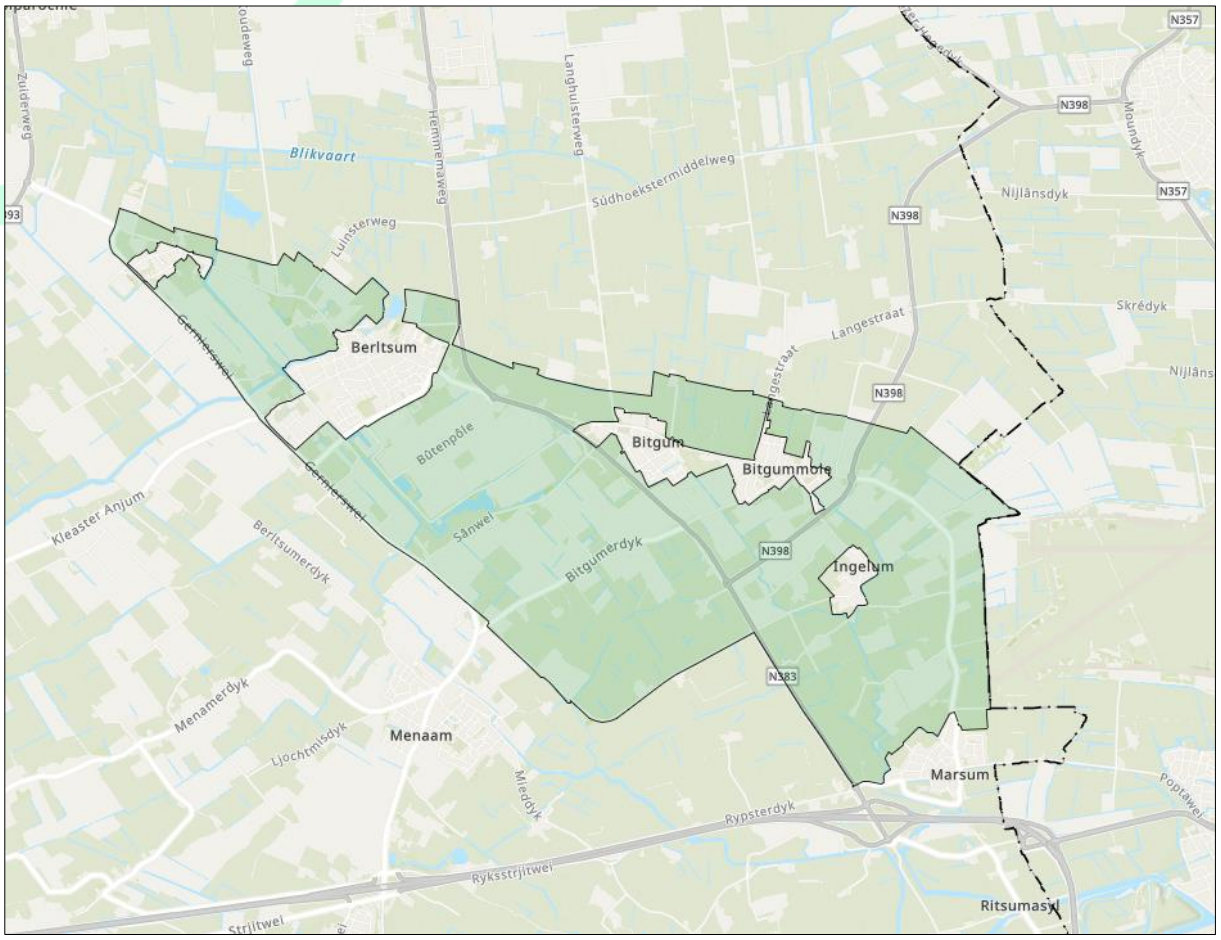
Keuze

Keuze uit of combinatie van:

- Verzoek aan de provincie om vergunningverlening in te zetten met als toetssteen voor het landschap de inventarisatie waardevolle bosjes
- Stimulerende maatregelen voor verbetering van particuliere bosjes door een gratis deskundigenadvies

8. Gardenierslandschap

Voor het Gardenierslandschap is al eerder onderzoek gedaan. De waarde van perceelsrandbeplantingen in dit gebied is beschreven. En er is beleid voor vastgesteld. Het beleid is gericht op het behouden en beschermen van perceelsrandbeplantingen. Het beleid treedt in werking bij het gesprek over initiatieven, bij vooroverleg, en bij het aanvragen van een vergunning.
Ieder jaar worden er luchtfoto's gemaakt in Waadhoeke. Deze worden gebruikt en bewaard om te kijken waar belangrijke randbeplantingen staan. Als er plannen zijn in dit gebied worden die getoetst aan het beleid. Zo nodig wordt daarbij advies gevraagd aan een onafhankelijke gebiedscommissie.

Afbeelding 2: Gardeniersgebied waarvoor al beleid is geformuleerd

Bijlagen

Bijlage 1 Rijksregels

Afdeling 11.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) bevat de rijksregels over activiteiten die houtopstanden, hout en houtproducten betreffen.
De regels in het Bal gaan niet over (art. 11.111, tweede lid Bal):

1. Houtopstanden binnen de in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour houtkap als bedoeld in art. 5.165b van het Besluit kwaliteit leefomgeving;
2. Houtopstanden op erven of in tuinen;
3. Bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten worden geteeld;
4. Houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen;
5. Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, als deze niet ouder zijn dan 20 jaar;
6. Kweekgoed;
7. Uit populieren of wilgen bestaande:
   - Wegbeplantingen;
   - Beplantingen langs waterwegen; en
   - Eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
8. Het dunnen van een houtopstand voor de bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand;
9. Uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, als zij:
   - Ten minste eens per 10 jaar worden geoogst;
   - Bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid, die bestaat uit aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan 2 m; en
   - Zijn aangelegd na 1 januari 2013; en
10. Houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 a, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

Bijlage 2 voorbeelden uit andere gemeenten

Gemeente Súdwest Fryslân

1. Heeft veel informatie op de website staan over het bomenbeleid;
2. Werkt met een lijst (Bomenregister), voor de bomen die in het register voorkomen geldt een vergunningplicht;
3. Bewoners en dorps- of wijkbelangen kunnen nieuwe bomen aandragen.

Zie:
https://sudwestfryslan.nl/onderwerp/bomen-kappen/

Gemeente Arnhem

1. Werkt met een kaart waarop de gebieden en bomen staan die beschermd zijn, voor gebieden en bomen die op de kaart staan geldt een vergunningplicht;
2. Biedt een gratis boomcontrole aan voor waardevolle bomen.

Zie:
https://arnhem.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=1a2aefce167d4bc6a20ccbe1c0a48f59
en
https://www.arnhem.nl/Inwoners/wonen_en_milieu/Groenbeheer/Bomen/waardevolle_bomen

Gemeente Ermelo

1. Kent een subsidieregeling voor erfbeplanting in het buitengebied

Zie:
https://www.verbeterjehuis.nl/energiesubsidiewijzer/subsidies/subsidie-erfbeplanting-ermelo/

Gemeente Achtkarspelen

1. Heeft erfbeplantingbeleid gekoppeld aan het bestemmingsplan buitengebied (Visie ruimtelijke kwaliteit Buitengebied Achtkarspelen)

Zie:
https://www.achtkarspelen.nl/_flysystem/media/3.1-visie-ruimtelijke-kwaliteit-buitengebied-achtkarspelen.pdf